

ZVONKO KARANOVIĆ

VIŠE OD NULE

finalni remiks

■ Laguna ■

Copyright © 2006 by Zvonko Karanović

Copyright © 2006 ovog izdanja LAGUNA

Edicija MERIDIJAN
KNJIGA 2

*Vučku, Banetu, Dukiju, Vladi, Džimiju...
i ostalim gradskim duhovima*

*Dolazi još jedna godina za tebe i mene
još jedna godina kada nema šta da se radi*

(„1969“, Igi Pop)

APRIL 1998.

Nina i ja, zavaljeni u široka kožna sedišta prve klase *Ameriken erlajnsa*, letimo iz Čikaga za Los Angeles. Ispred svakog putnika postavljen je po jedan monitor, gomila magazina i časopisa svakome stoje nadohvat ruke. Možeš da gledaš film, čitaš novine ili da dremaš. Imam užasan strah od letenja i razmišljam samo kako da se dokopam pića. Pogledom nestrpljivo pratim stjuardesu. Ona bez žurbe gura kolica s pićem i hranom i uslužuje putnike.

– Sendviči sa dimljenim lososom, dimljenom ćuretinom, puževi, rakovi, kavijar... – ljubazno ponavlja svakom i neprestano se osmehuje.

– Pusti jelo, daj nešto da se pije – kažem joj nervozno kada najzad dođe do nas.

Iz donjeg dela kolica izvlači po dve vrste crnog i belog vina, meni nepoznatih imena. Sigurno su sva kvalitetna, ali to mi uopšte nije važno. Biram crno i tražim da mi ostavi celu flašu. Nema problema, naravno. Posle sat vremena

sam pijan. Moja žena se trudi da ne obraća pažnju na mene. Gustira svoju čašu belog i čutke gleda kroz prozor.

– E, sad nam donesi da jedemo – naređujem stjuardesi kada završim s vinom.

Jedemo.

Naručujem novu turu pića. Stjuardesa trčkara oko nas. I dalje se samo osmehuje, ide mi na živce.

– Šta se samo kežiš? – kažem, već potpuno pijan. – Ne-moj više da se kežiš! Donesi i briši!

Novo piće donosi druga, starija stjuardesa. Sigurno pravim previše problema pa je onu prvu zamenila iskusnija koleginica.

Slećemo. Izlazimo iz aviona, posrćem usput. Grlim Ninu da ne padnem. U aerodromskoj zgradi nas dočekuje šofer s kačketom na glavi i kartonom u rukama na kojem piše Djordjevich. Odvodi nas do kola i vozi u *For Sizons*, hotel gde prenoćite košta najmanje čet'risto dolara po osobi.

Osiguravajuće društvo za koje Nina radi nagradilo je turističkim putovanjem u L.A. svojih pet najboljih službenika, sa supružnicima. Nas desetero okupljamo se u holu hotela i preuzimamo ključeve soba. Čeka nas trodnevni odmor.

Penjemo se u sobu i odmah se strovaljujem u krevet. Osećam se samleven posle strahovitog sudara adrenalina i alkohola. Nina ostaje budna, da raspakuje stvari. Sutradan se budimo oko devet. Dok čekam da se Nina spremi i našminka, razmišljam o parama. Nikad ne bih dao toliku gomilu dolara da prenoćim ovde. Ona je obezbedila ovaj besplatni turistički aranžman unapredivši kompjuterski

program za pretraživanje baze podataka klijenata u svojoj firmi. Ja sam ovde samo u svojstvu poslovne pratnje.

Silazimo u hol i nalazimo se s grupom. Doručujemo, a onda se nekoliko nas prebacuje u deo restorana gde je dozvoljeno pušenje, da popijemo kafu. Tu mi Ninin kolega Majk kaže da, uz sobu, imamo i auto na raspolaganju. Uključeno u cenu. Onda njih petoro idu u salu za prezentacije da se vide sa šefovima centrale. Po rasporedu imaju dvosatno predavanje, dodelu plaketa i koktel. Bračni praktikoci su slobodni do ručka.

Dosadno mi je da se motam po hotelu, odem do recepcije i kažem:

– Ja sam gost iz sobe 319. Mogu li da dobijem ključeve od auta?

– Naravno – ljubazno kaže žena za pultom.

– Ali, ne znam... Važi li ovde jugoslovenska vozačka dozvola?

– Ne razumem?

– Mi smo pod sankcijama.

Ništa joj nije jasno. Verovatno nikada nije čula za Jugoslaviju, još manje za sankcije. Potpuno je zbunjena, izgleda da postavljam pogrešna pitanja. Okreće se i poziva svoju stariju koleginicu.

– Znete li da vozite? – pita me starija.

– Znam.

– Pa u čemu je problem?

Shvatam da se pravim previše pametan i odustajem.

– Okej, okej – kažem, skoro se izvinjavajući.

Pošalju me da sačekam auto. Livrejisani dečko dovozi potpuno novog ford mustanga i bez reči mi predaje ključeve. Nigde da potpišem, da zadužim neki broj, da pokažem neki dokument. Ništa. Sve na poverenje.

Uđem u auto i zavalim se u sedište presvučeno mekom kožom. Unutra radio sa CD-plejerom, zvučnici sakriveni negde u debelom tapacirungu. Mašina radi skoro nečujno, samo prede. Levom rukom hvatam volan, desnu spuštam na menjač. U trenutku shvatam da je automatski. Jebote, nikada nisam vozio kola s automatskim menjačem. Mora da je jednostavno, ali se ipak blokiram. Sedim tako dvadesetak sekundi, a portir stoji pored kola i čeka da se odvezem. Nemam kud, okrenem se i pitam:

– Je li... Kako se ovo vozi?

– Gospodine, velika pedala je kočnica, manja je gas. Tek kada stanete, onda rukujete menjačem. I to je sve.

To mi se sviđa kod Amerikanaca, sve ti objasne u dve rečenice. Njima uopšte ne pada na pamet da nećeš moći da ukapiraš ili da to možda neće funkcionisati. Vozi, sve će biti super.

Mahnem mu i krenem.

Gde da idem? Imam mapu grada koju sam uzeo iz hotela, ali nemam nikakav plan. Krenem da se vozim bez cilja. Slušam neku radio-stanicu koja pušta dobru gitarsku muziku. Ništa *The Eagles*, *Fleetwood Mac* i ostala kalifornijska mejnstrim sranja, samo neki fenomenalan garažni rok i pank. A onda se setim da je L.A. oduvek imao odličnu scenu: *Black Flag*, *X*, *The Gun Club*, *The Blasters*...

Zaustavim se na parkingu ispred jedne prodavnice, da kupim sok i čips. Pola sata sedim u kolima i uživam u muzici. Proučavam mapu i smišljam kuda ću. A tipovi na radiju dobro se zezaju. Govore engleski, što je dobro, jer trećina stanovnika L.A. uopšte ne zna engleski, dok druga trećina, koja ne pripada Industriji tj. Filmu, govori izuzetno loše. Primetio sam to odmah u hotelu. Sobarice i pomoćno osoblje komuniciraju takoreći sa pedesetak reči.

Iako nisam ništa smislio, krenem dalje i potpuno se prepustim vožnji. Skrenem u jednu ulicu, pa u drugu. Izbegavam avenije zbog gužve. Samo... nigde centra. Razgledajući grad shvatim da L.A. uopšte nema centar. Promiču zgradurine, poslovni centri, šoping-centri, banke, radnje, pa opet poslovni centri. Vozim i razmišljam o arhitekturi grada. Nedostaje mi osećaj gravitacije koji ima svaki grad u Evropi, gde sve ulice vode prema nekom konjaniku, kapiji ili fontani. I sve mi je nekako već viđeno. Možda zbog sunca koje je izbelilo svaki kamen i fasadu, ceo grad izgleda kao da je opran u izbeljivaču za rublje i, osim čudnih vulkanskih brda prema severu, koja razbijaju monotoniju, ne nudi ništa naročito. Ipak, L.A. je simbol, prestonica *Industrije snova*, vila poznatih i bogatih sigurno ima koliko hoćeš i verovatno su sve izvan grada. I u potrazi za tim vizuelno jačim utiskom zaputim se ka periferiji. Ali umešto da pođem ka brdima, zaputim se ka okeanu i odem u skroz pogrešnom pravcu. Posle nekog vremena stanem, otvorim kartu grada i shvatim da ne znam gde se nalazim. Karta je hotelska, na njoj je samo širi centar i očigledno

služi samo u turističke svrhe. Kvart u kojem se nalazim nije na mapi.

Produžim dalje i razmišljam kako da se vratim. Išao sam iz ulice u ulicu, ne vodeći računa kuda vozim. Ne znam ni s koje strane sam došao. Nije mi palo na pamet da mogu da zalutam i da neću znati da se vratim. Nemam ni mobilni telefon. Pogledam na sat, prošlo je podne, a u dva je u hotelu prozivka naše grupe. Polako kapiram da situacija nije bezazlena. Nina će da se izbezumi ako se ne pojavim na vreme, pogotovo kad joj sa recepcije kažu da sam uzeo kola.

Smanjim brzinu i počnem pažljivo da osmatram. Očigledno je da sam zalutao, jer kuće postaju sve siromašnije, već počinju da liče na barake. Zabasao sam u predgrađe nekakvog predgrađa. Znam da nisam odlutao predaleko, da je izlaz negde blizu, a ipak, nešto me sve jače steže u stomaku.

Upeklo je podne i kvart je avetinjski pust. Nema saobraćajnih znakova, nikakvih tabli sa natpisima. Sporo ulazim u jednu pustu ulicu, zaustavljam i oprezno izlazim iz auta da osmotrim. Posle samo dva-tri koraka shvatim da se nalazim u nekakvom divljem naselju, getu koje egzistira na obodu L.A.

Ovo više nije zezanje.

Moram brzo da bežim odavde. Možda od previše odgledanih krimi-filmova, ili od slike koju koju sam stvorio u glavi – hvata me panika... Napašće me lokalna ekipa zbog auta... novčanika... ručnog sata... boje kože... izbošće

me... Svašta može da mi se desi i niko neće moći da mi pomogne. Ko traži nevolje, uvek ih i nađe. Amerika je to.

Vratim se u auto, usta su mi već suva. Pogledam u retrovizor i vidim prebledelog čoveka koji drhti od panike. Smiri se, smiri se, kažem sebi. Zaključam vrata, isključim radio i tri puta udahnem duboko. Krećem ponovo. Okrenem još nekoliko krugova, ali uzalud. Ne mogu da pronađem neku širu, veću ulicu koja bi me odvela do još šire i veće ulice koja bi me odvela do grada.

Vrteći se po tom getu u potpuno novim kolima, štrčim kao hrast u kukuruzu. Svakoga časa, iza nekog ugla, mogu da se pojave klinci s pištoljima, motkama... Možda me već iz prikrajka vrebaju. Ne smem ni da zastanem... možda će neko da pritrči i uperi mi revolver u glavu...

Strah kuca po šoferšajbni.

Grozničavo razmišljam šta da radim. Već sam više od dvadeset minuta u kvartu bez izgleda da sam pronađem rešenje. Nevoljno shvatim da moram da nađem nekog ko će da mi pomogne. Zaustavim se ponovo u jednoj, naizgled, pustoj ulici. Izađem iz auta da potražim nekoga ko će da mi pokaže put. Posle tridesetak metara, u jednom dvorištu, ugledam čoveka kako popravljja ogradu. Pridem mu polako i kažem:

– Dobar dan.

– Dobar dan – kaže on ne dižući glavu.

– Izvinite... Zalutao sam... Kako da se vratim u grad? – oprezno pitam. Trudim se da ne napravim suvišan pokret ili kažem nešto što ne treba.

Čovek se uspravlja, moje je visine, ali za trećinu širi u ramenima. Svi su mu zubi od metala, od nekog srebra, nikad ranije to nisam video. Neki je Hispano, ali... Uopšte ne znam da li je dobronameran. Radnički kombinezon, bar dva broja veći, visi na njemu. Znojave mišice presijavaju mu se na suncu. Sav je odrpan i verovatno mrzi svet iz kojeg dolazim... Ima čekić u ruci i potpuno mi je jasno da protiv njega nemam nikakve šanse. Samo je pitanje hoće li da krene na mene. Imam nov auto, verovatno i pun novčanik. Kako da mu objasnim da sam izgubljeni turista zalutao u vožnji hotelskim fordovim.

Čovek, na sreću, zna engleski. Govori sporo, pomalo oteže. Slušam ga pažljivo, spreman i da bežim ako podigne čekić. I pamtim... Na kraju, nekako mi objasni u kom pravcu da idem i gde da skrenem da izađem na glavni put.

Kažem *hvala*, najljubaznije što umem, i krenem nazad prema autu, i dalje u strepnji. Ne znam hoće li da krene za mnom i obori me s leđa. Možda će da me gađa čekićem i pogodi u potiljak. Idem prema kolima, i tek tada vidim... Auto napred uopšte nema tablice! Jebote, moj auto uopšte nema jebene registarske tablice!

O Bože, šta će sve danas da me snađe, pomislim.

Dođem nekako do auta, okrenem se polako da vidim šta radi onaj čovek. I dalje stoji pored ograde. Dobro je... U trenu pomislim da su možda prednje tablice otpale tokom vožnje. Proverim auto i otpozadi – ni tamo nema tablica.

Tek tada se potpuno o'ladim.

Ne mogu da verujem... Dali su mi auto bez tablica. Ako me zaustavi murija, mogu samo da pokažem pasoš. Kad

vide odakle sam, misliće da sam ga ukrao. Još kad vide da nemam njihovu vozačku dozvolu, strpaće me u kola i odvesti u stanicu da dam izjavu. Onda će neko morati da me vadi odatle... a za sat vremena moram da stignem do hotela... Ako probam da bežim... pale se rotaciona svetla i počinje potera. Video sam to u filmovima milion puta. I na kraju, niko nikada ne pobegne. Ma neću da bežim. Pokušaću da sve objasnim.

Krećem nazad.

Pronalazim glavni put, čovek mi je dobro objasnio. Vožim bez tablica i strepim da me panduri ne zaustave. Tek tada me sustiže pravi strah, znoj lipti iz mene. U retrovizoru vidim policijski auto kako me pretiče. Očekujem da se upale rotaciona svetla, da panduri zakoče ispred mene, da izađe policajac i kaže: ti, bato, nemaš tablice... kršiš američki zakon po članu tom i tom... Ali, oni žure nekud dalje i ništa se ne dešava. Uh, malo mi je lakše... Pogledam u šake, potpuno su bele od krvničkog stezanja volana. Udahnem i rešim da malo nagazim gas. Moram da žurim, ali ne smem ni da prekoračim brzinu. Maksimalno sam oprezan. Pogled mi šeta sa retrovizora na bočna ogledala, piljim kroz šoferšajbnu. Nikakvih policajaca do hotela.

Stižem tačno na vreme, u pet do dva, i predajem auto. Sav mokat ulećem u hotel, počinjem da vičem onima na recepciji:

– Dobro, bre, na šta ovo liči?! Dali ste mi auto bez tablica, mogao sam da zaglavim zbog vaše greške...

A žena iza pulta me začuđeno gleda i kaže:

– Pa znate šta, ovo je nov auto, upravo je dovezen iz fabrike. Ovde takav auto možete da vozite bez tablica dva meseca.

Samo što se nisam srušio. Jebote, koja zemlja!

Svako svakome veruje.

* * *

Tri dana turističkog zveranja po L.A. proletelo je začas. Za završno veče Ninina firma organizovala je gala večeru u *Miražu*. Mesto u restoranu mora da se rezerviše nekoliko meseci unapred, jer biti viđen u *Miražu* znači da si među onima koji za sebe mogu da kažu da su uspeli. A u Americi – uspeh je sve. Ljudi su spremni da učine i nešto najluđe, da bez milosti unište i svoj i tuđi život, ne bi li se dokopali te čarobne reči, koja otvara sva vrata i čini da život makar na trenutak ima smisla.

Na ulazu u restoran dočekuju nas livrejisani momci. Prolazimo ne obraćajući pažnju na njih. Ulazimo u veliko predvorje s podom od crnog mermera. Akvarijum u kom pliva ajkula zauzima skoro ceo bočni zid. Neman deluje bezvoljno, verovatno je hrane mesom koje preostane od večere pa se ulenjila. Pored ulaza u salu visi kavez sa dva majmuna iznad koga piše: ZABRANJENO HRANITI DŽI-MA I DŽEKA!

Sala je ogromna. Na zidovima tapete od svile sa zlatnim ornamentima. Kristalni lusteri na visokom plafonu, po uglovima stoje niske palme i tropsko rastinje. Stolova i konobara koliko hoćeš. Krcato je gostima. Čuje se samo

huk kao na fudbalskim tribinama. Dok ulazimo, preplavljuje me osećaj da sam muva u džinovskoj štali.

Mladi uniformisani crnac odvodi nas do stola. Sedamo, nekoliko konobara prilazi i uzima narudžbinu. Najbolji i najvredniji činovnici osiguravajućeg društva iz filijala širom zemlje počinjaju da se smeju i međusobno da pričaju.

Zagledam goste. Ko su ti ljudi koji sebi mogu da priušte večeru u ovakvom restoranu? Kako su obučeni, šta jedu? Primećujem dosta kosookih. Možda su Kinezi, Korejci ili Japanci, ne razlikujem ih. Nina priča s kolegom, čovekom oštrem riđe kose i pegavog lica. Njegova žena, jedra američka seljanka grubih crta i velikih grudi, samo se osmehuje, ne progovara. I ja se samo osmehujem, nemam s kim da pričam. Ne verujem da je iko od prisutnih zabrinut za zdravlje Džonija Keša, koji je opet zaglavio u bolnici. *The Stoges* nikako da se ponovo okupe, Lu Rid razmišlja samo kako da preživi. Ostavio je duvan, alkohol i drogu, pije čajevce koje mu je propisao guru.

Dok čekamo naručene bifteke, pijem crno vino i gledam konobare koji trčkaraju s prepunim poslužavnicima. Proučavam Kineze, pa ljude iz naše grupe i tako naizmenično. A onda, tu monotoniju prekida nestvaran prizor. Četiri konobara guraju velika srebrna kolica nalik na krevet u kojem se pacijenti odvoze na operaciju. Na kolicima stižu ovalne kupole, ispod kojih su originalni, firmirani bifteci spremljeni najbolje u L.A. Za našim stolom svi na trenutak začute. Jedan konobar teatralno podiže kupolu. Mali oblak pare brzo nestaje ka plafonu i ukazuje se groteskan

prizor. Meso pliva u krvi. To je, dakle, ta klasika američke nacionalne kuhinje – krvav biftek.

Očekivao sam manje pečeno meso, ali ovolika količina krvi me iznenadi.

Onda se opet začuje žamor i oči prisutnih se cackle. Svi se bacaju na jelo i večera se pretvara u animalni ritual. Poručujem još jednu bocu vina. Kažem Nini da sam zgrožen, da ne mogu da jedem to sirovo meso, ali ona samo odmahne rukom. Sad s drugim kolegom prepričava dogodovštine iz firme. Imitira svog šefa, i sve troje se slatko smeju. Počinje lagano da mi se vrti u glavi od vina, ili goveđe krvi, ili dosade, ili od svega zajedno. Manično, gotovo naiskap, ispijam i drugu bocu vina. Sedim anestetiziran za stolom dok čekam da se odnekud pojave vampiri privučeni tolikom krvlju. Ili da se, možda, svi prisutni pretvore u vampire. *Od sumraka do svitanja*, nulti deo.

Povratiću. Popio sam previše crnog vina na prazan stolmak. Ustajem, u magnovenju se teturam kroz restoran i jedva nalazim toalet. Ispred me startuje jedna od onih Kineskinja. Drži papir i olovku u ruci, moli me za autogram. Sigurno da me je pomešala s nekim.

Bez razmišljanja joj kažem:

– Pet dolara.

Ni sam ne znam zašto sam to rekao. Na trenutak nam se pogledi sretnu, a onda mi ona tiho kaže:

– Mogu da vam popušim, ako želite.

Učini mi se da je nisam dobro čuo.

– Molim? – promrmljam zbunjen.

A Kineskinja mirno ponavlja:

– Mogu da vam popušim, ako želite – i polako podiže obrve, gledajući me pravo u oči.

– To košta pedeset dolara, lutko – odgovorim.

I u trenutku mi bi drago zbog tog iznenadnog napada lucidnosti, a onda me mučnina potpuno savlada. Iz želuca mi u mlazu kulja vino, počinjem da povraćam tu, ispred toaleta. Povraćam po crnom mermeru i onim svilenim tapetama sa zlatnim ornamentima. Povraćam vodoskoke crvene tečnosti bez ustezanja, bez stavljanja ruke na usta, bez zadržke. Povraćam bez srama, pred svima, potpuno se prepuštajući tom, nikad do tada otkrivenom zadovoljstvu.

Kineskinja i dalje stoji sa olovkom i papirom u ruci i gleda me ćutke.

Ulazim u toalet i dovodim se nekako u red. Umivam se hladnom vodom i dugo ispiram usta. Pogledam se u ogledalo, duboko udahnem i krećem nazad. Čistači već brišu svinjac koji sam napravio. Niko ni reč da mi kaže. Prolazim pored njih i opet nalećem na onu kinesku devojkicu.

– Pošto smo se upoznali, može i za dvadeset – kažem joj u prolazu.

Dok sedam za sto, mučnina me ponovo obuzima. I dalje zabavljena razgovorom s kolegama, Nina ništa ne primećuje. Gledam u Kineze. Razmišljam o magnetu koji se zove novac i granicama do kojih je čovek spreman da se ponižava. I ponovo mi se vrti u glavi... preplavljuje me osećaj da padam... padam... padam...